

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for. 20 kr.
pol leta	3 " 20 "
četrt leta	1 " 70 "
mesec	— " 60 "
Po pošti:	
Za celo leto	7 for. 50 kr.
pol leta	3 " 80 "
četrt leta	2 " — "
mesec	— " 70 "

SLOVENEK.

Oznaniła.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Št. 50.

V Celovcu v saboto 23. junija 1866.

Tečaj II.

Nemška zveza od l. 1815.

Ni je gotovo zadeve, o kateri bi bili mi Slovenci več govorili in pisarili, kakor je „nemška zveza“. Odkar smo se l. 1848 zbudili in oživili pa stopili v omlajenej in krepkej moči pred beli svet: ni je politične knjige, ni ga časnika, v katerem ne naletiš skorej na vsakej strani na znane besede: „V Frankobrodu mi Slovenci nimamo ničesar opraviti; na Dunaju imamo svojega cesarja, svojo vlado in svoj državni zbor. „Nemška zveza“ nima po naših deželah ničesar zaukazovati, naš gospod je naš presvitli cesar, ki nam z našimi poslanci nareja postave. Naša Avstrija je samostalna in neodvisna država.“

Mislil bi človek, da bodo take misli in take besede dopadale vsakemu Avstrijancu. Pa žalibog, da ni bila vselej taka in da se še zdaj marsikomu ni zmodrila glavica. Ni še dolgo, kar je prvi vladin časnik „Wiener-Abendpost“ ne v šali, timveč v resnici terdil, da pri sedanjej vojski ne gre za specifično-avstrijske zadeve. Velika Nemčija ni le marsikteremu vredniku, timveč je tudi marsikteremu državniku malo možgane zmešala. Avstrija je do današnjih časov po svojej besedi in svojej zvezi natvezena na Nemčijo, in rade volje priterdimo, da je vlada naša svoje dolžnosti do „nemške zveze“ kaj zvesto in veselo splovala. In nemške zadeve so, zavoljo kterih je naša vlada prisiljena, zgrabiti za meč in začeti kervavo vojsko. Slovenci in Slovani sploh so si prizadevali na vso moč, da bi Avstrijo obranili kervave vojske. Pa Pruska je sukala to reč tako, da je vojska morala navstati: Pruska je vojsko iz terte zvila! Zatorej pa tudi mi Slovenci in Slovani sploh po celej naši državi navdušujemo avstrijske narode in jih vнемamo za vojsko, pri kateri gre za čest, pravico in srečo Avstrije. Bolelo nas je globoko v serce, da Avstrija pri tej vojski stoji sama in nima nobenega prijatla in zaveznika. Očitno in odkritoserčno povemo, da se na nemške zvezne dežele nismo zanašali. Bali smo se, da se bojo spet obnašali „nemški bratje“, kakor leta 1848 in 1859.

Veseli nas in ne sramujemo se spoznati, da smo se goljufali: 14. junija je nemška zveza osvetlila svoje lice. 9 glasov je bilo za Avstrijo in 6 za Prusko; upamo, da bojo Nemci mož-beseda in za Avstrijo stali ne samo z besedo, timveč tudi v djanju. Tako je dobila Avstrija kaj lepo pomoč; kajti armada zaveznih dežel, ktere so se postavile na avstrijsko stran, šteje okoli 230.000 mož. To bode vendar Pruse malo poparilo in ohladilo, pa tudi Bismarku malo babe pristriglo, ako si ni priskerbel izdatne pomoči od druge strani. Ako pa pritegne Prusom ptuja pomoč, po katero je že menda lani v Pariz bil, po tem naj pa tudi Avstrija pokliče svojega, kakor terdijo vladini časniki, zvestega zaveznika Rusa. Tako pa navstanejo homatije, kterih kraja in konca ne more popred povedati nihče. Bojimo se, da potegneta svoje ostro nabrušene meče Napoleon in Aleksander še le tedaj, ko bojo uni že vsi topi.

Naj pa pride, kar koli hoče, mi veseli pozdravljamo, kar je 14. t. m. sklenila nemška zveza, vendar ne zavoljo tega ali v tem duhu, da se Avstrija še bolj zaplete v nemške zadeve, timveč da nemške dežele vsaj enkrat in vsaj nekaj poplačajo dolg pri naši državi, da dobi pravica svojo obveljavo in moč, in da pruska drevesa ne zraстеjo v nebesa. — Mi pa ta sklep od 14. t. m. veseli pozdravljamo tudi zavoljo tega, da je tisti den odklenkalo sedanjej nemške zvezi. Pruska je ja očitno v Frankobrodu naznanila, da stopi iz nemške zveze, da pa je volje se svojimi prijatli in zavezniki napraviti novo zvezo. Se ve da so Avstrija in njeni zavezniki proti temu vzdignili svoj glas in v zapisnik zapisali svoj protest; — prav so imeli, vendar pa mislimo, da ta beseda ostane gola beseda. Tudi vojska, ktera je zdaj navstala, bode po Nemčiji marsikaj prenaradila in hudo zamotana štrana se bode razmotala: kakor je bilo, biti ne more! Nam ni trohice žal po nemške zvezi. Avstrija ni dobivala od nje nobenega dobička, nobene moči in slave, — dosti pa sitnost, zadreg in h koncu še kervave vojsko.

Naj torej Avstrija postane v resnici samostojna, nerazdeljena in edina avstrijska država, — naj poprašuje in posluša tedaj, ko se bojo razmere in zadeve med Nemčijo in Avstrijo obravnovale, glasove svojih narodov, kterih misli je gotovo in resnično izgovoril slavni naš poslanec dr. Lovro Toman, ko je 7. maja 1862 v državnem zboru na Dunaju rekel: „Moč Avstrije obstoji v narodih in deželah avstrijskih. Prestol avstrijskega cesarja mora stati v Avstriji med avstrijskimi narodi; oni sami ga bojo varovali, ker imajo še pogum in serce za-nj. Gospoda! nikar ne postavljajmo svoje moči in svojih namer navzunej; doma imamo še dosti moči!“

Skrajni čas — dvanajsta ura je bila, da so se nemške zvezne dežele možko postavile na našo stran. Imamo zdaj nemškega zaveznika, pa nimamo v djanju nemške zveze v starej podobi.

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celoveca. (Slovenski oglas; — košnja; tatvine; nabira; bolnišnica.) Domača beseda se človeka najbolj prime. To naj premislijo vsi tisti, ki imajo kaj z ljudstvom opraviti, posebno pa če od ljudstva kaj hočejo. Beremo in vidimo zdaj oklic za oklicem, in vsak oklic Korešce prosi in spodbada, naj darujejo to in uno. Na Korškem je pa 118.000 Slovencev; ali mar mislite, da jim to dopada in njih serca odpira, ako se jim od vseh strani vse le pošilja po nemški? Imejte vsaj toliko pameti, da si ne boste sami sebi škodovali! Časi so hudi in terda je za vse, torej se že tako težko kaj nabere, ako še tako lepo prosiš; kaj moreš pričakovati, če s prošnjo svojo Slovence še žališ. Radi bi videli, da bi Slovenci prav veliko, največ ko premo-

rejo, dorovali v tej velikej potrebi in sili; pa bojimo se, da bi se ne kujali in nič ne dajali; zatorej Slovence po slovenski prosite! Cerkvene oblasti veliko bolj pametno in postavno delajo. Premilostlj. naš knožkof so posebno molitvico za zdanje hude čase si oskerbeli, jo tiskati dali in razposlali po celej škofiji — v obeh jezikih: slišimo da so ljudje kaj veseli in se pipljejo za slovensko molitvico. — Vse ušesa nateguje in posluša, kaj bode, vsako uro se pričakujejo imenitne novice. Vojska se je vnela že na obeh straneh, govori se marsikaj pa gotovega še ni ničesar. Vse se pa temu čudi, da Prusi tako naglo naprej rojijo, mesto za mestom dobivajo, — od naših se pa nič ne sliši. Mi pa le pravimo: Naglost je huda reč, in Benedek že ve, kaj dela in bo vdaril o pravem času pa vdaril na glavo. Zatorej le poterpimo! — Pripoveduje se nam, da sečejo čez in čez in da pa jesen le pičlo; ali suši se tako dobro, da diši ko žafran. Deteljo so večidel povsod podorali pa kaj družega vsejali; za kermo bo tedaj spet le terda, tudi slama je bolj kratka. — Človeka, ki se je Kotmarivasi une dni v Dravi vtopil, še zdaj niso dobili; — ravno tudi slišimo od ondod, da po deželi kradejo, da je groza in večidel že koj po dnevu. Ni dolgo, kar so kradli v Čahorčah, v Tetromu, v Velinjivasi, v Hodiščah in v Ravnah; — v Slov. Plajberze so ga župniku kravo iz hleva odpeljali; — na dan pa ničesar ne pride. Ljudje bodite varni, da v škodo ne pridete! — Nabira za „planinske lovce“ se še ni po Korškem začela; po mestih jih bojo že kaj nabrali, po deželi pa javeljne kaj. — Čč. gg. Uršulinarice so prošnjo, da svojo „sirotišnico“ prepusté kot bolnišnico za vojake, v posebnem pismu odbile. Radi verjamemo, da bi jim bila ta bolnišnica napravila dokaj sitnost. Zatorej se noben pameten človek čuditi ali za zlo jemati ne more, da so čč. nune to storile. Saj je še dosti prostorov drugod; naj se popred tisti poiščejo in pripravljajo. Ako pa sila pritisne, potem mora pa tako vsak prostor narediti, največ kot premore. Zdaj napravljajo malo terdnjavo blizo Celovca, za vojaško bolnišnico. —

Iz Šent-Janža v spodnjem Rožu. (Ljudska šola.) Bili so časi, da v tukajšnej cerkvi nisi videl pri sv. meši nobenih bukvic. Pridi pa zdaj v našo cerkev in videl boš, koliko šolski nauk premore — v domačej šoli! Tudi prej so naši otroci imeli šolo, pa ne doma, ampak v Kapli, kamor so pa iz cele fare le 3—4 otroci redno in pridno hodili; zatorej ni znal skorej nihče brati nobene knjižice. Zdaj najdeš bukvice pri vsakej hiši, najdeš veliko družnikov pri družbi sv. Mohora, najdeš celo stare ljudi, ki so se samotež nauka poprijeli. Ta veseli sad donaša šola, ki so jo naš g. tajmošter v farovžu napravili in jo sami imajo; 40—50 otrok hodi zdaj v šolo. Da pa to težko butaro ložej nosijo, poiskali so si človeka, ki jim pri podučevanju pomaga. Hvala Bogu, da so našli pridnega in sposobnega človeka, ki je za to mesto kakor rojen. Zdaj pa čujte: tudi slovenska šola, ki uči slovenski čitati, pisati in računati in donaša toliko sadu v kratkem času, tudi ta šola je nekterim ljudem tern v peti. Ko bi kaj

tacega delali abotni in neumni ljudje, rekel bi človek: Bog daj norcem pamet! Pa nasprotnika te nove šole sta se skazala dva človeka, ki ju štejemo med omikane ljudi in ktera bi imela svojega soseda na vso moč podpirati. Šla sta ta dva gospoda k okrajnemu predstojniku in tirjala, naj se Št. Janska šola razkadi. Predstojnik naš pa je previden in pravičen mož, in ni uslišal njune čudne prošnje. Mi vprašamo: Ali duhovnik ne sme šole napraviti in v šoli učiti? Ali si ne sme pomagavca pri tem hvalvrednem in težavnem početju poiskati? Ali se sme šola odpraviti, s katero so vsi farani zadovoljni, vsi je serčno veseli in ktera iz cesarske denarnice beliča ne tirja? Mi vprašamo: Ali ni po vesoljnem svetu takih šol, v katerih duhovniki podučujejo, in ali ni boljši vsaj nekaj kakor pa nič? Zatorej se vse čudi, kaj da je neki ta dva gospoda tako oslepilo in omotilo, da sta se te pridne in povsod pohvaljene šole lotila. Zdaj o tem še molčimo; ako pa še dalje brodit, pa naznanimo svetu, kaj nju tako slepi; mislimo, da to njima ne bode na čest in slavo.

V Ljubljani 20. junija. (Adresa na Njih Veličanstvo, zakaj mora biti narejena tudi nemški?) Veselo novico Vam naznanjam, da je tudi naš mestni odbor sklenil v posebni seji, naj se v tem težkem času v posebnej adresi izreče zvesta vdanost, ktero je gojilo in jo bo vedno gojilo tudi v najbitkejših urah do preslavnega prestola ljubljanske mesto. „Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovencev ne gane“, te besede pesnikove ponavlja tudi ta adresa. Tem bolj nas tedaj boli to, da se je ravno pri tej priložnosti, ko se izreka vdanost Slovencev, ravnalo tako čudno! Odbornik g. trgovec Pleiweis Jožef je predlagal, naj se oziroma na to pošlje adresa samo v slovenskem jeziku. In kaj mislite, kaj so storili naši narodni poslanci, ki se vedno potezajo za veljavo slovenskega jezika? Enoglasno so zavrgli ta predlog in adresa se bode poslala v nemškem in slovenskem jeziku! G. dr. Orel je bil proti samo slovenski za to, ker je na Kranjskem tudi nekaj Nemcev, in z njim so bili vsi odborniki. Ali ni Ljubljana slovensko mesto? Zakaj ravno mi Slovenci ljubimo tako mešanico! Po tej logiki bi na priliko Dunaj moral poslati v vseh jezicah Avstrije svojo adresu, ker tam jih tudi biva

od vsacega naroda mnogo! Gotovo so se naši gospodje mestni odborniki zbal, tukajšnjih Prusov, in zatorej niso mogli storiti drugači. Saj vemo, da v srcu so bili vsi za Pleiweisov predlog, ali ti nesrečni Prusi so krivi, da si niso upali izraziti svojega mnenja! Slovence je res tako krotka dušica, da, ko bi se naselil v njegovej deželi kak Kitajec, hitro se mu bode uklanjal in mu stregel, kolikor je le mogoče. Ali bomo pa s tako poklevnostjo in ponižnostjo dosegli svoj cilj in konec, je drugo vprašanje! Naša misel je, da, dokler se sami ne bomo spoštovali, nas drugi tudi ne bodo! S takim amfibičnim (pravo!) obnašanjem ne bomo dalje prilezli. Ravnajmo se v tem po družih narodih in učimo se najpopred sami sebe čislati.

Blizo Ljubljane. —?— (Razlogov za stran zakasnenja gimn. katekizmov ni! G. prof. Heinrich in pa g. pevovodja Nedved.) Na vprašanje v „Slovenca“, kako da namreč stoji s katekizmi za nižjo gimnazijo, ni čuti nikakršnega odgovora, akoravno smo bili jako vedečni te razloge zaradi zadržkov slišati. Popraševali pa po njih ne bomo več, ker se nam molče tudi dobro odgovarja! Temu ložer omilujemo, zakaj da izdelovanja teh knjižic ni naš marljivi in neutrudljivi g. Lesar prevzel. Stavim, da bi jih po tem potu od njega že zdavnej imeli. Pa — naj bo! Saj vemo, da obljubiti in storiti ni po gosposko, zlasti ker so nekteri gospodje taki, da so le kacihi 14 dni za vsako reč ogenj! Se pa tudi časih okoliščine tako spremené, da najbolj kaže plašče po vetru zasukati. Kje so pač oni možaki, od katerih pesnik pravi: „Justum ac tenacem propositi virum itd.“??

Tužna nam majka Slava! — Zadnja prigodba o. g. prof. Heinrichu je zopet za nas karakteristična znamka, kak duh na naši gimnaziji veje. Spričuje nam zadosti, da to, kar je „Slovenec“ že prej od njega prinesel, ni bilo lažnjivo. Kaj nam je od tacihi omikotrosev pričakovati? Čudno je le to, da nam vladatke učitelje pošilja, katerim ni za drugo, nego za slovenski kruhek. Ta pajim še celo s slovenskim „šmirom“ pomazan vendar le hencano dobro diši! Kot profesorju na viši gimnaziji pa bi mi vendar gospodu svetovali toliko politike, ako že srca nima za nas, naj bi še jezika ne imel zoper nas; — ostal naj bi pri svojem kopitu in tako strastno ne

opletal, ter „šmira“ svoje velikomake omike na nedolžne slovenske liste — à la Luter na papeža — ne bruhal. Tudi bi kot profesor na ljubljanski katoliški gimnaziji imel vedeti, da se pri nas 4. božja zapoved ne razlaga v zasramovanje domovinskih svetinj. — Sapienti sat! — Naposled naj pri tej priliki še nekaj sprožim, česar bi se sicer naši čest. duhovščini pristovalo, sosebno naj bi predpostavljeno to reč malo precedili, da bi na zadnje sami na cedilu ne ostali. Zato čujte: Tisti gospod Nedved, ki v Aloizijevišču, ki v bogoslovnem seminariu podučuje in petje vodi, ki je slavnega našega Riharja grdil ter tudi vnuka njegovega silil izpodriniti in tako celo v katoliški stolni cerkvi vladati — tisti vlada v protestantovskem tempeljnu s svojo filharmonično družbo, ktere naš prevzvišeni vladika gotovo iz tega namena ne podpirajo. To je mnogim v spotikljaj. Ta gospod vodi tudi petje pri gimnazijalcih, in že marsikterega sem slišal reči, da je to petje nekako protestantovsko in se mu kljub vse muzikalne umetnosti kar nič ne dopada. Od milosrčnih in spodbudnih árij Riharjevih ni več ne duha ne sluha. Zakaj neki ta gospod zameta vse, kar je slovenskemu narodu ljubo in drago? Slovenci smo katoličani, in prepobožne so slovenske matere, da bi pripustile kterikrat, naj bi se njihovi sinovi po taki netečni dušni hrani pridili. Zato, komur gre mar, ne drži križem rok, ko sovražna pest ljuliko med pšenico seje!!

Iz Senožec 17. junija. (Naše občinsko predstojništvo; zvezdica). Že dolgo časa ne da miru našemu časti vrednemu županu, gosp. Dragotinu Demšariju, njena nevoljšljiva nasprotna stranka, ter ga zdaj po naši okolici, ali pa po enem ali drugem časniku čerini. Z vso močjo se je že pred nekaj leti naperjala resnicoljubna (?) nasprotna stranka, da bi iz njene srede župana izvolili, toda ves njen trud in mud je v merzlo vodo padel in poginil; prepričali smo se tudi pri letošnji volitvi, kake nake so se godile in kako se je zopet nasprotna stranka trudila, ter listeke sosedom dajala in jih nagovarjala, ktere možé morajo voliti. Tako je sicer res ona nekaj odbornikov pridobila, ali pa ji bodo tudi zvesti ostali, je drugo vprašanje?

Zatorej vi izvoljeni odborniki, glejte, da bote župana po svoji previdnosti in vesti

Besednik.

Benedek,

viši poveljnik severne armade.

Vitez Ludvik Benedek se je rodil v Šopronu (Oedenburg) na Ogerskem l. 1804. Njegov oče je bil nepremozen vojašk dosluženeč. V vojaški akademiji v dunajskem Novem mestu je dobival prvo vojaško izrejo. Izstopivši iz akademije postal je oficir pri cesarskem polku Chasteler br. 17. ter je nenavadno hitro v tedanjih mirnih časih vse niže vojaške rede doslužil. L. 1846 je bil že podpolkovnik in adjutant gališkega poveljnika v Levovu, nadvojvoda Ferdinanda d'Este. Tu pa je tedaj nastal punt. Poljsko plemstvo se je namreč zoper avstrijsko vlado vzdignilo, kmetje pa so jej zvesti ostali, ali zoper plemenitaše grozovito ravnali. Cesarska armada, ki je tam ni bilo mnogo, ni bila tudi na to pripravljena. Benedek dobi povelje, naj se urno nad puntarje spravi. V naglici nabere nekaj vojn, kar najhitrejši mogoče, nad puntarje, jih prime pri Gdovu in razkadi na vse strani. Puntu je odzvonilo, Benedekovo ime pa je odsihdob postalo slavno. — L. 1848 je bil Benedek že polkovnik.

Sardinci so vojsko vžgali zoper Avstrijance. Radecki se je moral pred njimi v Verono umekniti. Po kratkem času pa, ko si je avstrijska vojska spet opomogla, vzdigne se zopet nad Sardince. Perva bitva je bila pri Curtatoni, kjer se je polkovnik Benedek v prvih verstah boril. Sardinci so bili tamkaj dobro vtaborjeni. Dvakrat je že naskočil Benedek s svojim polkom (Gyulai) terdnjavo, pa še vedno zastoj. Sovražnik se ne umakne. Polk Sigismund namerja utrjene borilce namestiti, ali Benedek tega ne dopusti. Hitro se vzdigne in naskoči v tretje sardinske okope. Bobni bobné, razleže se glasba, krogle žvižgajo, vse je v gostem dimu in jo dervi neprenehoma serčno naprej, dokler da jo primahajo čez kupe merličev in tomfe kervi na verh okopov, kjer posekajo vse, kar jim pod roke pride. Drugi čversti podé begunce, Benedek pa jo dere na vso sapo k desnemu krilu pri Montanari in pomaga, da so sovražnika popolnoma iz vseh okopov pregnali. To je bila bitka pri Curtatoni! Kmalo potem je Radecki kot zmagovavec v Milan šel. — L. 1849 je sardinski kralj Karl Albert napadel Lombardijo. Spet je bilo treba na vojsko, ki pa zdaj ni dolgo terpela. V 3 kervavih bitvah, namreč pri Vegevani, Mortari in Novari, bil je sovražnik popolnoma potolčen. Bilo je ravno dan boja na večer, ko pride Benedek pred Mortaro in vidi, da Sardinci na vse kraje beže. Bliskoma se

zakadi z enim batalijonom za njimi na drugi kraj mesta, od koder pelje cesta v mesto Vercelli. Tu pa zasliši naenkrat za seboj Sardince bobnati in vriskati, ki jih je Lamarmora svojim na pomoč peljal. Zdaj v tem važnem trenutku bilo je treba največe serčnosti. Spredeji Sardinci, zadej Sardinci — armada pa v temni noči razkropljena in morebiti na begu! Benedek jo z batalijonom vdari nazaj na ostale Sardince in jim zagromi, naj da se vdajo, sicer jih bode s svojima dvema polkoma vse na drobne kosce posekal. Njegovi ženejo strašen vriš, kakor da bi bilo tisoč in tisoč vojakov skupaj. Sardinci so vsi prestrašeni, ker menijo, da so res od vseh strani od Benedekove armade obdani. Vdajo se. Bilo jih je pa 2000 mož, 66 oficirjev in 6 topov. Voz za smodnik, veliko robe, vozov in konj savojskega vojvoda, zdanjega italijanskega kralja, pride njim v roke. Benedekova oprava je bila vsa prestreljena, on sam ves pōten in črn od smodnika, — pa brez rane. Tako se je obnašal neustrašeni naš junak pri Mortari. — Deset let potem t. j. l. 1859 se spet vname kervava vojska. Sardinci in Francozi se bijejo z Avstrijanci, ki so bili že v več ko 2 bitvah (pri Montebelli, Magenti itd.) premagani. 24. junija se še vname strašni boj pri Solferini. Benedek pride tu še le na bojišče. Izročeno mu je bilo poveljstvo levega krila, kteremu so nasproti stali Sardinci. Strašno gromé topovi,

volili in vednim pritožbam enkrat konec storili. Ti nasprotna stranka pa imej vedno stari pregovor pred očmi: „Kdor drugemu jamo koplje, sam v njo pade!“

Z velikim veseljem že nekaj časa zapazujemo v „Laibacherici“ rodoljubne in prijetne zvezdice. Te so namreč oglasili, ktere naša slavna c. kr. okrajna uradnja kot sodnija vredništvu „Laibaharice“ pošilja in tako v svojem jeziku vsem goreče vnetim Slovincem dražbe oznanuje. Očividno je, kako vneti so naši gospodje uradniki, da že zdaj pogostoma v slovenskem jeziku več sodnijskih reči izdelejujejo in strankam razpošiljajo.

Ker je pa to zasluga našega častitega c. kr. okrajnega predstojnika g. Štefana Klančiča in njegovega pisatelja F. P., tako jim moram v imenu vseh zvestih Slovencev serčno hvalo izreči, Bog ju živi!

Iz Kobarida, 18. junija. (Občinska straža; naš polk; nov časnik.) Minuli teden so nas obiskali Tominski predstojnik ter so v občinski dvorani deržali posvet, ktere junake bi izbrali za stražo občinsko. Izbrali so si 145 mož, ker toliko jih ima naša občina dati. To število je precej veliko v primeri z drugimi sosednjimi občinami; vendar čuditi se temu ni, saj je naša občina najbolj izpostavljena sovražnim napadom, ker ima odprto cesto na Laško.

Da se bodo naši stražarji moško obnašali, je gotovo, saj ljubimo vsi svojo domovino in bi njene sovražnike rajši danes pohrustali, kakor jutri; le škoda, da nismo bili že prej na boj pripravljeni in enako Tirolcem orožja privajeni. — Brez dvombe je slovenski narod ravno tako vnet za vero in cesarja, kakor Tirolski; to je skazal povsod in vsaki čas. — Ravno zavoljo tega nam je težko pri sercu, ko smo te dni iz verjetnih ust slišali novico, da se je nekaj časa dvomilo nad zvestobo našega polka, ter da mu je še le pozneje došlo povelje, z južno armado se skleniti. Če je temu res tako, moramo si v našo tolažbo misliti, da je ta dvomba le manjši t. j. laški oddelek našega polka zadela. Vsed tega bi skorej želeli, naj bi slovenski vojaki ne bili primešani drugonarodnim vojakom, ampak naj bi sami v svojih polkih služili. Tedaj bi se videlo, da slovenska kri le za Avstrijo gori. „Za božjo reč namerjen bod“ — Ognjeni strel

in meč — Za svetlega Cesarja rod — Na vojsko hočmo teč!“ Tako peva naš Vodnik; tako bodo popevali tudi vsi slovenski vojaki, zlasti če jim znajo njih voditelji z govorom slovenskim serčnost vdihovati.

Pač treba je serčnosti, treba je navdihovanja. Avstrija ima veliko sovražnikov: eni bi jo radi v žlici vode vtopili, drugi bi ji radi vsaj noge in roke odbili. Brambovci njeni pa, to je narod avstrijski, nahajajo se v velikih stiskah zavoljo uboštva in davkov, stiske pa tlačijo duha in zadržujejo vsako veselo gibanje; zatoraj je treba navdihovanja od drugih strani, da se vnema serčnost med narodi, ker dva serčna pet otožnih premagata! To navdihovanje bilo bi najbolj zdatno, ako bi visoka vlada vsakim narodom v njegovem jeziku govorila, ter ga učila spoštovati in ljubiti tudi bližnjega kakor samega sebe. Narod, ki sam sebe ne spoštuje, podoben je človeku, ki se pred svet stopiti sramuje, manjka mu zavesti in serčnosti. Tak je bil pred nekaj časom slovenski narod v ilirskem Primorju. Po velikem prizadevanju pa in po neutrudljivem delovanju nekterih rodoljubov se je začel tudi naš narod spoštovati. Vendar to spoštovanje samega sebe ni še tako plošno in razširjeno, kakor bi imelo biti, zlasti zato ne, ker mu manjka pohvale od zgoraj. Zategovoljo priporočamo visoki vladi, naj budi in podpira na vso moč narodno zavest med Slovenci v Primorju, naj jim da slovenske učilnice in slovenske uradnike, pa tudi slovensk časnik, ki bi v njenem imenu govoril z narodom. Pač res, zakaj bi ne izhajal v Terstu kak vladin časnik v slovenskem jeziku? — Našim bratom Hervatom govori visoka vlada po „Narodnih novinah“, našim bratom Čehom pa je ravnopokor začela govoriti po „Praškem denniku“; upamo torej, da bo tudi nam kmali govorila po kakem „Primorskem listu“; to upanje nam izvira iz prijaznega vedenja velešlavne c. k. namestnije Primorske. Da se nam skorej vresniči!

Iz Soštanja. „Tagespošta“ — črna mačeha štirskih Slovencev, nosi se, kedar od njih kaj omenja, kakor da bi se vozila na kolih slepe modrice. Tako si je v 120. listu t. l. spet na gerbančasto čelo narisala nekatere strupene pušice, s kojimi mora vsakega značajnega človeka, naj si bode gospod ali seljak, — pravičen Slovenec ali Nemec — žaliti. — Repenči se namreč, da

hočemo mi Slovenci Štajersko razdvojiti. Kaj le s tem?

Ali res mislite še zmirej modrost le v nemški posodbi Slovincem darovati? Kaj to priduje, vemo dobro. Le pogledimo v praktično življenje — pa za take jasne reči so naši protivniki slepi in gluhi. Kdor pozna n. p. Pesniško dolino, rekel bo, da je raj. Ljudstvo, ki je bilo v večini o svojem času kaj ponemčevavno izsolano, je kaj žalosten sad tega podučevanja pokazalo. Ljudje, ki so se tuje omikanosti opijani, hoteli so le „nobl“ dati, po kavarnah bilardovati in takega več — „Den Gebildeten“ je bilo sram za plug, motiko in drugo kmetiško orodje prijemati in tako verlo poslovati; — v gospodarstvu je po takih nezgodah strašen prepad nastal in vsa ta kultura je spravila nekaj premožnega kmetovalca zdaj visokonosnega omikanca z njegovo družino vred na kant in boben. Imenitna gospoda je pokupila posestva in potujen gospodič zdaj prisiljen mora na lepi pristavi kot sluga kmetovati. To je jasno kot beli dan; — faktično dokazano, kakor da „Tagespošta“ po nesreči v štirskem Gradcu izhaja. — Kdor tega verjeti noče, ta ne ve, kaj prav za prav ljudstvo hoče, in tedaj ni kompetent zanj besedovati. Kaj po takem hasni izključljiva nemška omika v šolah — nemška kmetiška družba narodu našemu?! — Kdo nam pa bo k tej potrebi prenapredbi pomagal, če ne naši rojaki, dobroserčni narodni poslanci! Oj, ti draga „Gerechtigkeit“ (pravica), sktero se „Tagespošta“ tako rada baha, kje si nam še kaj blagra pripravila? Tvoja prijaznost je le malano lice glediščarsko, ki pa je v resnici gerda gerbanča. Pa le rajši nikdar v misel ne vzemi več tako termastih Slovencev; to bo veliko bolj pametno in nam všeč. Dobrega pričakujemo le od taistih mož, ki so že djanski pokazali, da jim je blagor naš na sercu. — Presvitla rodovina Habsburška nam je porok prava. — Ako pa je to fanatizem, da hočemo mi Slovenci materinski jezik v šolo in urad spraviti, po takem so vsi drugi narodi že zdavnej to, kar se nam očita, ker že vživajo, kar mi želimo in zahtevamo. Mi pa nikdar ne bomo silili, da se Nemec, Madjar ali Lah posloveni! Krivice nikomur ne delamo! Da, to je tudi nam pri sercu, da se ljudstvo obražuje bolj in bolj; da se mladina uči brati, pisati i. t. d. Zakaj pa naše ljudstvo

boj se bije na življenje in smert, gost dim se vali krog in krog, in vse pali še vroče solnce — strašna bitva! Benedek s svojo junaško trumo se bije slavno in zmaganosno ter podi Sardince pred seboj, kakor volk ostrašeno čedo. Ali ni bilo srečnega konca; kajti sredina naše vojske se je morala pred večjo trumo Francozov umakniti in nazaj bežati. Poročniki prihajajo in poročé Benedeku, naj da tudi on hitro jenja in beži, ker je vojska zgubljena. Sluša, zraven pa naroči poročnikom, naj cesarju povedo, da s solzami v očeh povelje svojega cesarja in gospoda vojskinih trum spolni. Ves zamišljen in žalosten se poverne za drugo armado nazaj. — Tak je Benedek, tako neustrašeno in junaško se je obnašal v vseh bitvah in vojskah. In ravno zdaj, l. 1866, ko se je spet huda vojska na dveh krajih vnela, izročeno mu je više poveljstvo velike severne armade proti Prusom. Svesti smo si in pričakujemo za gotovo, da bode on ošabne in prederzne Pruse dobro namahal in popolnoma zmagal; kajti tudi vojaki stavijo vanj vse zaupanje in ga imenujejo, kakor svoje dni maršala Radeckija, spoštljivo: Oče Benedek. Da ima neustrašeno in junaško, zraven pa tudi dobro serce, priča nam mnogo mičnih dogodbic iz njegovega prejšnjega pa tudi zdanjega življenja, ki jih časniki in drugi ljudje o njem pripovedujejo. Slava tedaj hrabremu avstrijskemu junaku!

Sodnijska obravnava.

Zatožen je umora in poskušnega umora Jože Vidovič, 33 let star in oženjen, doma v veliki Varnici v ptujskem okraju. Pri izpraševanju je sam povedal vse razmere svoje rodbine. Imel je očima, kteri ga je že v mladosti napeljeval k tatvini.

Ker ga pa letá ni hotel ubogati, čertil ga je strašno. Sam je tudi moral zemljo obdelovati, očim in mati pa sta požela, kar je zrastle. — Da je njemu mati zemljišče izročila, tega si ni mogel misliti in peklo ga je to tako hudo, da ga je celo z rogijami ali burkulami enkrat dobro po glavi mahnil, da se mu je kar kri pocedila. — 8. aprila t. l. bila je ravno nedelja, šel je Vidovič k svojemu sosedu Kozelu, ki je imel kerčmo ne deleč od njegove hiše. Že tukaj se je začel prepir s kerčmarjem. Zvečer gre domú k večerji, potem pa vzame puško, in, akoravno mu je žena hudo branila, gre zopet proti Kozelovi kerčmi. Na griču nad sobój zagleda moža, ki je nanj prežal. On meni, da je Kozel; ali ko se mu v temi bliža, spozna, da je njegov očim. Hitro ga popraša, kaj da tu dela, — očim pa verže kol za njim, da se globoko v zemljo zasedi.

Na to hitro steče, Vidovič pa sproži puško za njim, ali ga ne zadene. Nabaše jo pa

še eukrat in ustrelil spet za očimom, ki je proti hiši tekal. Zdaj zasliši blizo svoje hiše lastno mater na vso moč vpiti. Očim prileti k njej, jo pelje v hišo in položi na pol mervto na postelj. Vstopi k oknu, nabaše tretjič puško in jo sproži na očima, ki je ravno luč prižigal. Puška počí in očim se mervte na tla zgrudi. Hudo ranjena mati je bila priča njegove smerti. Po storjenem hudodelstvu pobegne V. v hosto, drugi dan gre pa naravnost k sodniji na Ptuj in pové, kaj da je doprinesel, in da je tudi drugi strel očimu namenjen bil, pa je po nesreči le mater zadela, ki je v temi pri hiši ni razložil. To vse je Vidovič sam sodnikom obstal. —

Dobro pretehtavši vse okoliščine obsodili so ga sodniki 13. junija k smerti. Dasiravno je bil oni nesrečni večer pijan, vedel se je vendar vsega, kar je počenjal, dobro spominjati. Ves skesan in objokan je stopil obsojenec iz sodišča. —

Tudi ta končna obravnava je bila slovenska. Zelo nas veseli, da se je tolmačenju začelo slovo dajati in da sodniki sodijo Slovence v slovenskem jeziku. To je prava enakopravnost, ki nam je res povsod tako živo potrebna, ne samo v Celju, timveč povsod.

tega ne zna primerno, saj se še niso le pred kakimi desetimi leti šole po Slovenskem vpe-
ljale? Ovire nahajamo v terdih nemško-
vavnih šolah.

(Konec pride.)

Z bojišča.

Dozdaj vse, kar zvemo iz severnega bojišča, zadeva le, kakor se samo po sebi razumeva, prusko armado in njeno vojaško delovanje. Prusi so, kakor je znano, na Saksonskem, Hanoveranskem, v Kurhesiji in v veliki vojvodini Hesenski ali Hesiji. Kralj hanoveranski je bežal na Angleško, saksonski pa v Prago; ali piše se, da se oba zopet podasta k svojim armadam.

Natančnija sporočila o vходу pruske voj-
ske na Saksonsko naznanjajo nam to le: 20.000 Prusov je posešlo mesta Machern (pol milje od Lipsika), potem Wurzen, Da-
lino in Rieso. Železnični most pri Riesi je podert. Med Lipsikom in Rieso ne gre več železnica. Most čez Labo pri Mišnji (Mei-
sen) je pogorel. Pruskih bankovcev ne jem-
ljó več saksonske državne denarnice. Od 14. do 15. jun. po noči so odšli vsi vojaki iz Berlina na saksonsko in hanoveransko mejo.

Anhaltska železnica jih je sama odpeljala v 60 posebnih vlakih. Prišli so tudi že v Gersdorf na Saksonskem, od koder je kake dobre pol ure do Rumburga na Českem. Po-
stavili so tudi že ondi svoje prednje straže. — V Ljubiju (Löbau) je 10.000 pešcev, v Riesi so dragonarji, v Ohranovo (Herrnhut), Kajново (Hirschfeld), Žitavo, Strelo, Wurzen in Dalino jih je prišlo 20.000 m. West-
falski oddelek, ki je bil pri Škajdici blizu Lipsika, pomaknil se je na šlesko mejo. Vse mostove čez reko Odro so Prusi pod-
kopali, da se pri prvi priložnosti razbijejo. Od 16. j. se armada na pruskem Šleskem kaj zelo na vse kraje premikuje. 25.000 m. so od česko-pruske meje čez Niso v Ko-
stec (Kosel) in Ratibor obrnili. Zaukazano je, da se pri Nisi nastanovijo. Po telegramu od 17. je kar veliko Prusov v saksonskih Lužicah. Pri Ljubiju so se neki malo spo-
prijeli. Budišin ima veliko vojne, v Mišnji stoji prednja straža. Kar zelo se podvzajajo Prusi v Draždane. — Za vladine komi-
sarje na Saksonskem so po odhodu kralja izvoljeni gg. Falkenstein, Friese, Šneider in Engel.

Kako so Prusi v obé Hesiji prišli, poroča nam „Darmšt. Ztg.“ to le: Kolodvor v Giessen-u so pruski husarji iznenadama posedli. Pešci so blizu postavljeni. Od Giessen-a so jo mahali Prusi naprej v Kur-
hesen do Marburge in posedli vso ondotno okolico. — 17. t. m. so začeli Prusi na Hanoveransko iti. Poveljnikom posa-
meznih kardel na Hanoveranskem, Sakson-
skem in Hesenskem je zaukazano, povsod s prebivalci lepo ravnati in tako delati, da se jim, kolikor mogoče, brez kerviprelitja samo orožje pobere. — Benedek je iz-
dal drugo povelje do vojske, ki se je v Pragi naznanilo. V njem se poziva na ju-
naštvo svojih vojakov, ter jim obeta naj-
več skerb in pomoč. Vse šole v Pragi, niže kakor više, se končajo in poslopja porabijo ali v kosarne ali pa v bolniš-
nice.

Daljša naznanila nam povedó to le: 18. j. ob 11. u. 30 min. so Prusi Draždane po-
sedli, ravno ta dan tud Lipsik, kjer jih je nekaj članov nemškega narodnega društva slovesno sprejelo. (Ker ni do zdaj od nika-
koršnih bojev nič slišati, razun da se je poderlo nekaj mostov in na več krajih že-
leznica, utekla je vsa saksonska vojska naj-
berže do Pirne (če je niso tudi že od tod spodili?), ali pa je pribežala celo na Česko, da se zedini z avstrijsko, od ktere

se pa zdaj celo nič ne ve, kod in kaj? Benedek je namreč ostro prepovedal, o tem kaj pisati.) Prusi so sicer obljubili, kakor smo zgorej omenili, z ljudmi povsod lepo ravnati; pri vsem tem pa vendar tirjajo vse za vojsko pripravne Saksonce k svoji ar-
madi in se polastujejo denarnic in pošt, kjer jih dobé.

Hanoveranske čete so se pri Bebri s hesenskimi združile. Pruski general Bayer je naznanil kurhesenskim prebivalcem oglaš, v katerem jih nagovarja, naj se Prusom pod-
veržejo, češ, ker po boljši prihodnosti hre-
pené. — Iz Norimberka 18. t. m. se naznanja, da pride hesenski princ Aleksan-
der ta dan z 10. oddelkom zvezine armade v Frankobrod in njegovo okolico. — Iz Frankobroda se piše, da se pričaku-
jejo vsak čas Prusi, ki namerjajo od mesta Wetzlar tjekaj vdari. Rothild je zve-
zine denarnice začasno v mesto Stuttgart spravil. „Dreznar Journal“ od 17. nazna-
nja to le: Predvčerajšnjim so pruske pa-
trole na saksonske streljale. Boja ni bilo. Saksonsko kardelo je zajelo Prusom nekaj prepeljavnega vojaškega blaga, živine in žita. Pri Ullersdorfu na prusko-šleski meji so se naši pa pruski konjiki spoprijeli. Pru-
ski so morali bežati.

Olomuc 18. j.: Glavni stan severne ar-
made je še vedno tukaj. — Zukmantel (3 milje od trdnjave Nise proti jugu, kjer ima pruski kraljevič glavni stan) 18. j.: Prusi gredó z veliko trumo in topovi na mejo. — Dziedzic (blizu Krakova) 18. j. Od tod se kažejo pruske prednje straže na Visli. Mejni most krakovsko-zgornje-šle-
ske železnice je podkopen, pa vendar ne še podert.

Iz Liberca se piše, da so vsi v najve-
čem strahu. Veliko rodbin beži iz mesta. Nekaj ljudi iz bogate Liebig-ove rodbine je že odšlo na Dunaj. Glavarji velikih obert-
nijskih naprav ostanejo pa še tam. Dozdaj je Prusi še niso čez mejo vdarili.

Liberec 18. j.: V Marienthal, Ostro in Lobovo so prišli 6. in 27. polk pešcev in 10. husarski, v Bernstadt pa 6. ulanski polk. Pri Wurzelndorfu stojé Prusi tikoma av-
strijske meje. Kaže se, da jo bodo skorej pre-
koračili. Žitave še niso posedli. Budišin je dobil veliko vojaško posadko z 12 topovi. Tu so tudi ustavili pošto ter pobrali mošnje in liste z denarjem. (!) Pošto v Ljubiju so pa oropali, konje prodali, postiljone pa vjeli. Bogumin (Oderberg) 18. j.: Od danes naprej neha na železnici vožnja.

Göttingen 17. j.: Hanoveranski kralj se je čez Bremerhaven na Angleško podal. Liinneburg 17. j.: Vodja pruske čete, ki je Hanoveransko posedla, naznanil je prebivalcem, da si je pruska vlada že dalj časa prizadevala, s hanoveransko se pogo-
diti, pa zastonj; tedaj je potrebno, da se za herbtom dobro zavaruje. Hanoveranska naj ima le toliko vojne, kakor v mirnih časih, vse druge vojake naj pa razpusti. Dokler se to ne zgodi, ne bo brez vojske. Prusi ne pridejo kot sovražniki Hanoverancev. Zasebno premoženje se bo varovalo, itd.

Praga 17. j.: Avstrijski poslanec Werner je semkaj prišel, ravno tako tudi draž-
danska vojaška bolnica in rejenci ondotne topniške in kadetne šole. Kraljeva še ne misli naprej iti. Levov 17. j.: V Tarno-
grad tikoma Žolkijevskega okraja je prišla prednja straža ruskega kardela.

V Pragi 18. j. po noči: Po nekem naza-
nanilu je 5.000 Prusov ob 6. zvečer Žitavo obse-
dlo. Praga 19. j. „Prager Ztg.“ donaša te-le telegrame: Senlinde 18. j.: Mnogo mladenčev iz Saksonskega je semkaj pri-
bežalo, ker Prusi vse od 18. do 36. leta s silo k vojakom jemljejo. Saksonski gerbi so po vseh mestih, kjer so Prusi, spruskim orlom nameščeni. Prusi povsod velike davke nakladajo.

Liberec 18. j.: Minulo noč se je raz-
derla železnica in telegraf, ki je napeljan na Česko. Saksonski stotnik Kopke je zasačil 3 voze streliva. Med Mišnjo in Koč-
jim brodom je planila pruska patrola na saksonske jezdice, pa brez vspeha.

Hanoveranski kralj ni šel na Angleško. Tako se poroča 20. j. iz Dunaja. Nadalje: Prusi se od Meno-Verzerske železnice na-
zaj pomikujejo. Naši so menda tudi pri Rumburgu veliko Prusov vjeli. — Pod-
mokli 19. V Pirni so danes pruski husarji. Občenje je neredno. — Liberec 19. j.: Prusi so vse poti na Česko zastavili. V Ohranovem so 36.000 cigár in denar tirjali. Telegrafsko postajo je 21 pruskih ulanov poderlo. Praga 19. t. m.: 40 saks. želez-
niških vozov so rešili in pripeljali na Česko. Govori se, da je 600 Prusov vjetih. Prusi imajo veliko bolnikov in tudi umrlo jih je že nekaj zavolj prevelicega truda na poti. V Podmoklih so ladije potopili. V Dražda-
nih se delajo okopi. V Pragi se je vožnja po Labi ustavila.

Turška hoče v Romanijo. Knez jej gre naproti s 60.000 m. Blizo Dobrovnika je 20 do 30.000 turških vojakov postavljenih.

V Šalonskem taboru je neki 100.000 Francozov.

Z južnega bojišča se nič posebnega ne pripoveduje. Da bi se Lahi bolje podvi-
zali, poslal jim je te dni Bismark 150 mi-
lijonov fr. v zlatu. Brodovje je menda že iz južnih luk odrinilo. Garibaldi je postal general in je povsod, kamor pride, slovesno spreje-
man. Zdaj je v Brešji in jo namerja z 10.000 prostovoljci na Tiroljsko vdari. — Ricasoli je postal predsednik ministerstva. Govori se pa tudi sem in tje, kakor da bi se hotli z našimi z lepo poravnati (?).

Razne novice.

* Nabira prostovoljnih „planinskih strelcev“ se ima začeti vsled razglaša sl. deželne vlade Ljubljani 20., v Novem mestu, Postojni in v Radolici pa 27. t. m. Na roko dobi vsak mož 8 gld. a. v.

* Iz Laškega je prišlo 12., 14. in 16. t. m. okoli 300 bolnih vojakov, kateri so se razdelili po ljubljanskih bolnišnicah. Družba blagodušnih gospôj jih je pogostila z vinom in smodkami.

* Deržavni dolg zedinjenih ameriških deržav je znašal 1. junija 2800 milijonov amer. tolerjev, v zakladnici je 50.000.

* Za gotovo se pripoveduje, da misli društvo južne železnice postransko čerto od št. Petra na Reko skorej pričeti delati — če ne bo vojska zaderževala, kar se pa prav lahko zgodi.

* V Brežah je te dni umrl ondotni apo-
tekar g. Eichler. Vlovil je revež gada, ki ga je pa domu gredé v zahvalo pičil. Prepozno mu je še zdatna pomoč prišla, mor-
al je umreti, ker se je kri prehitro strupa navzela.

* Škodo, ki jo je silni mraz meseca maja na spodnjem Štajerskem naredil, ceni se na 400.000 gld. 20.000 juter (johov) nogradov je zadetih. Tako naznanja dr. Hlubek.

Dunajska borsa 20. junija 1866.

5% metalike	57.—
5% nacional	61.70
1860 derž. posoj	74.30
Bankine akcije	680.—
Kreditne	128.90
London	135.—
Novi zlati	6.47
Srebro	135.50